

УДК 332.3

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗЕМЛЕУСТРОЮ В УМОВАХ ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЙ

*Українець О.В., ЗВО другого (магістерського) рівня ОПП «Геодезія та землеустрій»
Мовчан Т.В., доцент кафедри геодезії, землеустрою та земельного кадастру, к.е.н.
Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна*

Вступ. Об'єм ріллі в світі з 90х років минулого століття не змінився, а от споживання продукції сільськогосподарського виробництва навпаки значно зросло. Перед світовою економікою стоїть надто важливе завдання: врегулювати споживання продуктів харчування, яке зросло на 60 %. Адже збільшити площу орних земель не можливо, через те, що і так рівень розораності земель в нашій країні надто високий. Якщо взяти приклад Африки, то розорювання земель призводить до ерозії, деградації земель та опустелювання територій в умовах глобального потепління. Відновлення територій, ключову роль яких відіграє землеустрій, саме актуальне питання, яке регулюватиме площу розорюваних земель.

Метою статті є виокремлення основних напрямків відновлення територій, а також практичного застосування землеустрою для реалізації поставлених цілей.

Виклад основного матеріалу. «За найкращих умов на відновлення економіки України треба буде 3-4 роки», враховуючи падіння ВВП мінімум на 35 відсотків» так вважає Вадим Денисенко, радник Міністра внутрішніх справ України та директор Українського інституту майбутнього.

Оскільки одним із ключових завдань землеустрою є інформаційне забезпечення правового, економічного, екологічного і містобудівного механізму регулювання земельних відносин на національному, регіональному, локальному, господарському рівнях шляхом розробки пропозицій по встановленню особливого режиму і умов використання земель, то перш за все розглянемо, які методи використовують на даний час. Однак в умовах воєнного часу та різкого падіння ВВП держава потребує нових ключових підходів, які дадуть можливість швидкого зростання національної економіки.

Взагалі в Україні можна виділити наступні аспекти наукового землеустрою, які представлені на рис. 1.

Рис. 1. Аспекти наукового землеустрою

Також дослідження із землеустрою широко використовують метод експериментального проектування, коли досягнення науки, практики і передового досвіду апробують на реальних об'єктах землеустрою. Користуючись отриманими результатами, є можливість зробити висновки про шляхи змін для розвитку інших об'єктів.

На нашу думку також важливу роль відіграє монографічний метод, в ході даного методу вивчають окремі типові та резонансні об'єкти землеустрою, явища, процеси та інше. На їх основі роблять наукові висновки та пропозиції. Під час проведення монографічного методу також оцінюють, як правило вплив організації території на ефективність землекористування та організації території для виробництва сільськогосподарської продукції, а також найефективніші методи, способи, технології, прийоми здійснення землеустрою.

Ми вважаємо, що є три основні напрями для відновлення території. Дані напрями представлені у вигляді на рис. 2

Рис. 2. Напрями відновлення території

Розглянемо перелічені напрями, стосовно припустимості застосування наукових методів, які в свою чергу відповідатимуть науковим аспектам землеустрою. Дані приведені в табл. 1

Напрямок відновлення території в умовах військового стану орієнтується на прийняття законів Верховною Радою України для підтримки аграрного сектору, що надають змогу полегшення діяльності в умовах бойових дій.

Виділимо ключові моменти:

- в умовах військового стану формування реєстру речових прав є обмеженим, то замість державної реєстрації запровадили державну реєстрацію договорів про використання земель;
- територіальні громади мають можливість укладати договори оренди на земельні ділянки сільськогосподарського призначення без аукціонів;
- створюються правові передумови для забезпечення громадян суб'єктів підприємницької діяльності в умовах військового стану послугами зі складання документації із землеустрою, топографо – геодезичних і картографічних робіт, оцінки майна, експертної грошової оцінки земельних ділянок, що є критичним для функціонування земельно-правових відносин;
- у період військового стану (для забезпечення безпечності умов) запроваджується надання спеціальних дозволів на виконання топографо – геодезичних вишукувань;

- спрощується передача (надання) земельних ділянок та земель державної та комунальної власності, за відсутності затвердженої містобудівної документації на місцевому рівні для цілей розміщення виробничих потужностей підприємств, переміщених (евакуйованих) із зони бойових дій та розміщення об'єктів для тимчасового перебування внутрішньо – переміщених осіб;

Таблиця 1

Напрями відновлення територій та застосування методів

Напрями відновлення територій.	Застосовані методи, та роль землеустрою в поставлених задачах	Висновки щодо вдосконалення практичних аспектів землеустрою.
Відновлення територій в умовах воєнного стану	Метод експериментального проектування	Дозволить швидко і мобільно пристосуватись до умов, «продиктованих» російською агресією. Ключові нормативні документи в землеустрої вже розроблено для швидкого залучення інвестицій та нарощування промислового виробництва, необхідні для відновлення та зростання економіки.
Відновлення територій в умовах радіоактивного забруднення	Монографічний метод, метод експериментального проектування	Дозволить винайти шляхи ефективного поступового повернення частини території в господарче користування та чіткого розроблення нормативно-правових актів у сфері землеустрою.
Відновлення територій за рахунок підвищення родючості ґрунтів	Монографічний метод.	Дасть змогу розробити та впровадити заходи з підвищення родючості ґрунтів масиву земель сільськогосподарського призначення (поля); з впровадження нормативних актів; з підвищення економічної ефективності та рентабельності вирощування сільськогосподарської продукції для всіх власників масиву земель (поля).

Напрямок відновлення територій в умовах радіоактивного забруднення. В Україні розроблено концепцію комплексного відновлення і розвитку територій зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи на 2021 - 2070 роки. Даною концепцією передбачена ключова стратегічна задача – відновлення і утримання бар'єрної функції для радіаційно-екологічного захисту населення та забезпечення соціально-економічного та екологічного розвитку території. На території ЧЗВ розташовано радіаційно-небезпечні об'єкти: «Укриття», сховища радіоактивних відходів, більше 800 пунктів тимчасової локації РАВ та частково осушена водойма – охолоджувач ЧАЕС присутністю різних форм радіоактивних елементів і матеріалів.. Даною концепцією передбачається поступове повернення частини території в господарче користування, також створення на довічно забруднених територіях зони спеціального промислового використання, яке буде базуватися на використанні замкнутого циклу виробництва з отриманням продуктів з високою доданою вартістю.

Виникає гостра необхідність змін у землеустрої щодо підходів оцінювання статусу Чорнобильської зони відчуження та перегляду меж зон, яка зумовлена можливістю повернення частини територій в господарське використання за допомогою методів експериментального проектування. На сьогодні відсутні нормативно-правові акти, що

регламентують порядок отримання дозволів на планування, будівництво, реконструкцію, ремонт об'єктів ЧЗВ, а також порядок розроблення містобудівної та землевпорядної документації та порядок вилучення і надання у користування земель.

Напрямок відновлення території за рахунок підвищення родючості ґрунтів. Як правило для підвищення родючості ґрунтів проводять наступні заходи: застосування сівозмін; правильну обробку ґрунту; внесення органічних і мінеральних добрив за потребою культури; вапнування; посів багаторічних трав сидератів; боротьба з надлишковим зволоженням ґрунтів (дренаж). В Україні існує на наш погляд суттєва перешкода для підвищення родючості ґрунтів – чинними нормативно правовими актами передбачено заходи для підвищення родючості ґрунтів для окремих землекористувачів та окремих земельних ділянок. Однак як правило на одному полі знаходиться зазвичай дуже багато власників, і в землеустрої не передбачені нормативно-правові акти, які б регулювали дане питання. Існує гостра необхідність розробки заходів та нормативно-правових актів, які б регулювали дане питання.

Бібліографічний список

1. Третяк А.М., Дорош О.С. «Управління земельними ресурсами: навчальний посібник». Вінниця, «Нова книга». 360 с.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану»: Закон України № 2145-IX від 24.03.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20#Text>.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану: Закон України № 2247-IX від 12.05.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2247-20#n6>.
4. Про охорону земель: Закон України № 962-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>

УДК 528.88:556(477)

ВИКОРИСТАННЯ ДАНИХ ДИСТАНЦІЙНОГО ЗОНДУВАННЯ ЗЕМЛІ ДЛЯ З'ЯСУВАННЯ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ НА ВОДНІ ОБ'ЄКТИ УКРАЇНИ

*Шевчук С.А., завідувач відділення водних ресурсів
Інститут водних проблем і меліорації НААН, м. Київ, Україна*

Вступ. Російсько-українська війна стала найбільшим збройним конфліктом в Європі з часів Другої світової війни, що закінчилася в 1945 р. Лише окремі війни у світі (в Югославії у 1990-х роках, в Іраку в 2003 р., Російсько-грузинська війна 2008 р., у Сирії з 2011 р.) віддалено нагадують війну, яку розпочала Росія проти України. Цим пояснюється той факт, що відповідних наукових праць, які стосуються висвітленню впливу на водні об'єкти, не так багато. Переважно вони мають історичний зміст і стосуються подій Другої світової війни [8]. У центрі Європи найближчою за часом стала війна в Югославії, яка супроводжувалася руйнацією кількох мостів через Дунай [7].

Значно більша увага в науковій літературі останнім часом приділяється локальним конфліктам, зумовлених нестачею водних ресурсів. Зокрема в англомовній літературі великого поширення набуло поняття *water war*, однак у цих конфліктах до збройного протистояння справи звичайно не доходять [11, 13].

Певною проблемою вивчення впливу збройних конфліктів на водні об'єкти є й те, що звичайний моніторинг на них часто стає неможливим, адже він супроводжується ризиком для